

relatief kleine crimineel Broer was weliswaar veroordeeld maar moest eerst nog worden gevangen. De rest van het netwerk was ongemoeid gelaten.

Broer woonde in Den Haag, maar de meeste zaken waarin Joegoslaven een rol hebben gespeeld, vonden in Amsterdam plaats. 'In Rotterdam hebben we sowieso weinig Joegoslavische prostituées', aldus Bennink en De Winter van de Rotterdamse vreemdelingenpolitie. 'Misschien komt dat omdat we in Rotterdam meer controleren. Dan hebben ze de kans niet zich hier te nestelen. In Amsterdam weet je waar op de Wallen de Zuid-Amerikanen of de Franse penose zitten. We hebben in Rotterdam niet van die duidelijk herkenbare groepen. Misschien omdat er in Rotterdam nauwelijks raamprostitutie is. In die raamprostitutiepaden zijn verhandelde vrouwen gemakkelijk te verstoppen.'

De Stichting tegen Vrouwenhandel zag het aantal Joegoslavische verhandelde vrouwen vanaf 1988 groeien. Door het openstellen van de grenzen van de voormalige oostbloklanden zijn criminelen opgestoten in de vaart der volkeren. Sinds de val van de Muur hebben Joegoslavische criminelen kans gezien munt te slaan uit hun kennis van Slavische talen. Ze kunnen moeiteloos contact leggen met vrouwen in Oost-Europese landen, zoals met de lotgenote van Zarita is gebeurd.

Ook lijkt het leven onder een communistisch regime op een wonderlijke wijze te hebben bijgedragen aan het organisatietalent van criminelen. 'Crimineel worden is een van de weinige mogelijkheden binnen een systeem dat intelligente mensen kansloos maakt. Het communisme heeft een enorme druk op mensen uitgeoefend. Ook al kan je nog zo hard lopen, je kunt bij iedere straathoek een klootzak verwachten die een stok uitsteekt waardoor je valt. Over het algemeen zijn die criminelen intelligente, begaafde, maar kansloze kerels. Als je in het voormalige Joegoslavië onder het communistische regime braaf naar school ging, kon je advocaat of professor worden, maar dan kreeg je nog een lullig salarisje. Of nog erger, een bureaubantje dat alleen geschikt is voor verwijfde types. En dan horen ze dat het in het westen beter is', aldus Yasmin.

De zaak van de kunstfamilies¹

In oktober 1989 stonden in Rotterdam vier mensen uit de Dominicaanse Republiek terecht wegens vrouwenhandel. Een van hen was een dame van middelbare leeftijd. Medeverdachten waren haar zoon, een schoondochter en een huisvriendin. De zus van de oudere dame behoorde ook tot de verdachten maar was niet gedagvaard omdat zij in de Dominicaanse Republiek verbleef. Dit was de eerste zaak waarbij de top van een bende vooral uit vrouwen bestond. Bij andere zaken waren vrouwelijke verdachten alleen medeplichtig.

Het familiebedrijf heeft meer dan honderd vrouwen uit de Dominicaanse Republiek naar Nederland gehaald onder het voorwendsel dat ze in een fabriek zouden gaan werken. In Nederland aangekomen bleek dat ze als prostituée aan de lopende band mannen aan hun gerief moesten laten komen: de vrouwen kregen te horen dat ze 20.000 tot 30.000 gulden aan de organisatie dienden te betalen. Sommigen gingen al hun eerste avond in Nederland de prostitutie in om de eerste termijn van deze 'schuld' af te lossen. Op de vraag waarom ze zoveel moesten betalen kregen ze een specificatie: zoveel voor de woning, zoveel voor het ticket.

Het leeuwedeel van het geld was echter bestemd voor de veelal vervalste papieren waarmee de vrouwen bij aankomst in Nederland plotseling opgescheept zaten. Veel vrouwen zagen tot hun verbijstering dat ze een nieuwe naam hadden gekregen en dat ze ineens jaren ouder of jonger waren geworden. Bovendien hadden velen er zussen, zelfs tweelingzussen, bijgekregen.

Met die valse documenten werd heel vindingrijk de Nederlandse nationaliteit aangevraagd. Dat ging als volgt: de twee señoras, zoals de slachtoffers de twee oudere dames noemden, hadden via een huwelijk de Nederlandse nationaliteit verkregen. Dat stelde hen in

staat gebruik te maken van een regeling die van 1985 tot 1987 van kracht was. Die regeling bepaalde dat kinderen van een Nederlandse moeder volgens de Rijkswet op het Nederlandschap de mogelijkheid hadden voor de Nederlandse nationaliteit te opteren. Deze in oorsprong humanitaire bepaling die in het kader van de gezinshereniging was ingesteld, misbruikten de señoras. Eerst verklaarden zij door middel van valse geboorteaktes de te verhandelen vrouwen tot hun dochters. Indien nodig vervalsten de señoras ook de leeftijd van de dochters omdat alleen kinderen beneden de 21 jaar van zo'n optieverklaring, zoals dat officieel heette, gebruik konden maken. Uiteindelijk konden ze het Nederlands paspoort op het stadhuis afhalen. Er zijn ook enkele 'zonen' bijgemaakt, wat alleen tot doel had hun de Nederlandse nationaliteit te verschaffen. Naar verluidt was bij de hele operatie een corrupte ambtenaar in de Dominicaanse Republiek betrokken. De echtgenoten van de medewerksters speelden, voor zover bekend, geen rol in de verdere procedure. Een van de dames had door haar behendigheid in het regelen van papieren reeds in de Dominicaanse Republiek de bijnaam 'De Consul' gekregen.

De beide señoras, ofwel 'kunstmoeders' zoals de Rotterdamse politie de frauduleuze moeders heeft gedoopt, wierven andere Dominicaanse kunstmoeders om nog meer kunstdochters in omloop te kunnen brengen. Voorwaarde was dat deze medewerksters de Nederlandse nationaliteit hadden verkregen, bijvoorbeeld door een huwelijk. De medeplichtige in Nederland wonende Dominicanen vulden met behulp van de señoras die hun duizend gulden per 'kunstkind' betaalden hun dochterbestand aan. Naderhand zou blijken dat sommige dochters in werkelijkheid even oud waren als hun 'kunstmoeders'.

Dit aanmaken van 'kunstkinderen' gebeurde iets te enthousiast. Om deze handel nog rendabeler te maken waren namelijk vele tweelingen gecreëerd. Zo werd het probleem omzeild dat tussen de dochters van één 'kunstmoeder' een leeftijdsverschil van negen maanden moest zitten. Juist door die kunstgreep kwam de Rotterdamse politie de organisatie op het spoor. De vreemdelingendienst ontdekte dat veertig procent van de meisjes die voor de Nederlandse nationaliteit hadden geopteerd uit tweelingen bestond, een

volstrekt ongeloofwaardig percentage. Rekening houdend met het hoge aantal 'kunstweelingen' becijferde de politie dat er in Nederland zo'n 70 kunstfamilies huishielden.

Een vertrouwde omgeving

De señoras waren niet alleen handig in het regelen van papieren, ze hadden ook voor het ronselen van de aanstaande dochters een sluitend systeem. De señoras wisten zoveel meisjes te overtuigen van hun goede bedoelingen doordat zij gebruik maakten van oude vriendschappen. Sommige vrouwen kenden de señoras dan wel hun medewerksters in de Dominicaanse Republiek al jaren.² Een van de slachtoffers, Victoria (27), die bij wijze van uitzondering niet in een fabriek zou gaan werken maar aan wie de señora een studiebeurs had beloofd: 'Ik kende de señora van kindsbeen af. Ze woonde bij een kennis van me. Ze zou zorgen dat ik in Nederland verder kon studeren. Voordat ik wegging heeft de señora een lang gesprek met mijn vader en mij gehad. In Nederland zouden deuren voor mij opengaan, zei ze. Mij zou een grote carrière als wiskundige te wachten staan. Maar ze wilde mijn vader niet zeggen waar ik in Nederland kwam te wonen. Tegen mij zei ze daar ook niets over. Mijn vader wilde toen niet dat ik ging maar ze stelde hem gerust met de woorden "Mijn huis zal ook haar huis zijn".'

Ook bij andere slachtoffers maakte de organisatie misbruik van bestaande contacten. Eén vrouw was erin geluisd door een oude schoolvriendin, een andere vrouw was verzekerd dat de señora haar uit de problemen zou helpen. Dit slachtoffer was, voordat zij de señora ontmoette, ondergedoken voor haar echtgenoot die haar mishandelde. De señora bood haar een baan aan als werkster. Zij heeft ook werkelijk in de Dominicaanse Republiek bij de señora als huishoudster gewerkt.

De señora die in de Dominicaanse Republiek het voorbereidende werk deed, richtte haar ronselactiviteiten vooral op de hoofdstad. Voor de kleinere plaatsen zette zij haar medewerksters in.

Evenals de andere vrouwen zag Victoria aanvankelijk geen reden om de señora te wantrouwen en ging met haar mee naar Nederland. Victoria: 'Ik ben met haar en nog een ander meisje naar Nederland gereisd. In Nederland was de señora ineens een ander

mens. Ik vond haar niet langer aardig. Ik was zelfs bang van haar. Bij aankomst in Nederland werd ik meteen ziek van het klimaat. Daarom kreeg ik pas later te horen dat ik een schuld had van 30.000 gulden en die met prostitutiewerk moest afbetalen. Weet jij hoeveel 30.000 gulden voor ons betekent? De señora liet me weten dat ik grote moeilijkheden zou krijgen als ik dat bedrag niet zou opbrengen. Ik zou bijvoorbeeld mijn eigen paspoort nooit meer terugkrijgen.'

Victoria was klem gezet en moest de prostitutie in. Dat werk had ze nooit eerder gedaan. Dat gold volgens de politie voor de meeste 'kunstdochters'. Victoria: 'Ik ben er nooit aan gewend geraakt. Ik werkte van tien uur 's avonds tot zes uur 's morgens. Alleen op zondag hoefde ik niet en lag ik de hele dag in bed. Ik moest ook nog eens 700 gulden per week kamerhuur betalen. Dat was wel veel maar de Nederlandse meisjes betaalden evenveel.

Een nicht van de señora heeft me geleerd hoe ik in de prostitutie moest werken. De andere meisjes hebben me over aids verteld. Dat moest ik er niet ook nog eens bij hebben en daarom gebruikte ik altijd een condoom. Als je geen zin had of hoofdpijn had moest je toch aardig doen, anders bleven de klanten weg. Ik sliep op mijn werk. Ik had daar ook geen telefoon en kon met niemand contact opnemen.

Mijn eigen identiteit had ik al niet meer. Ik ging nooit alleen over straat want ik was bang dat iemand me zou herkennen en als illegaal zou aangeven. De andere meisjes die in dezelfde straat werkten haalden boodschappen voor me.' Victoria durfde niet naar de politie te gaan want dan zou onvermijdelijk aan het licht komen dat zij en haar lotgenoten onder een valse naam door het leven gingen. 'Toen ik merkte dat de andere Dominicaansen daar ook een valse identiteit hadden, was ik al minder bevreesd.'

Victoria heeft in Nederland maar in één stad gewerkt. Dat was uitzonderlijk want de meeste vrouwen pendelden tussen diverse steden. Een enkeling kwam terecht in een privéhuis, een soort mini-seksclub. De benedeleden begeleidden de meisjes persoonlijk naar het werk, of zorgden dat ze met anderen meekonden. Een van de vrouwen wist zelfs niet dat zij ook daar had gewerkt: 'Ben ik in Rotterdam geweest, heb ik ook in Rotterdam gewerkt?', had ze

heel verbaasd op haar opvangadres gevraagd. Zij leek overigens psychisch niet in orde. Zij verdiende bijna niets omdat ze het werk lichamelijk en geestelijk niet aankon. De bende heeft nog geprobeerd haar terug te sturen omdat zij zo weinig opbracht.

Teneinde aangiftes en ander ongehoorzaam gedrag te voorkomen, moest de señora en haar personeel in de betreffende steden de gangen nagaan van de meer dan honderd vrouwen die ze hadden verhandeld. Volgens Victoria had de señora helpers die de vrouwen bespioneerden. Als de vrouwen hun mond opendeden wist de familie dat meteen. Victoria kende niet alle medewerksters van naam. Zij wist alleen dat de echte dochter van de señora de ramen afging om het geld te innen.

Victoria heeft slechts 3000 gulden van haar 'schuld' afbetaald. 'Ik zei tegen de señora dat ik geen 30.000 gulden ging neertellen voor een valse naam en een vals paspoort. Toen ik niet meer wilde betalen kreeg ik inderdaad moeilijkheden met haar. De señora dreigde bij de politie te gaan vertellen dat ik een paspoort had gestolen. Dat dreigement voerde ze uiteraard niet uit want dan zou haar eigen rol ook duidelijk worden. In plaats daarvan stuurde ze haar zoon op me af om me een afranseling te geven.'

Victoria wist zijn klappen te ontlopen. 'Andere meisjes hadden minder geluk', zegt Victoria trots. Ze is verontwaardigd over de behandeling van haar lotgenotes. 'Als ze niet betaalden werden hun kleren afgepakt, moesten ze hun kamertjes uit en kwamen ze op straat te staan. En dat in de winter.' Eén vrouw is na een ruzie naakt in een struikgewas achtergelaten. Verkrachting, een delict dat in vrouwenhandelzaken vaak een rol speelt, was hier nauwelijks aan de orde. Josefina, een niet-verhandelde collega, wist alleen van een poging tot verkrachting bij een tegenstribbelende 'kunstdochter' die opgesloten zat. Een van de 'kunstmoeders' zou zelfs hebben getracht een verkrachting te voorkomen: tussen haar en de 'kunstdochter' was een band ontstaan. Van één vrouw is bekend dat ze gedwongen is tot een abortus. Zij wou het kind houden maar als zwangere vrouw zou ze te weinig klanten trekken. Die ingreep moest ze zelf bekostigen. Men was wel zo attent haar naar de, overigens legale, kliniek te vergezellen maar dat was om te voorkomen dat ze haar verhaal zou doen. Tot haar grote

verdriet kreeg de vrouw na de abortus te horen dat ze voor de rest van haar leven onvruchtbaar zou zijn.

De vrouwen ondervonden veel last van de bedreigingen die de organisatie voortdurend uitte. Hoofdinspecteur Van Loon van de zedenpolitie en de teamleider van het onderzoek, de heer Kroos: 'Die dreigementen gingen als een lopend vuurtje. Ze werden in Rotterdam geuit maar een uur later circuleerden ze in Groningen. En weer een half uur later in de Dominicaanse Republiek. Zo stonden alle vrouwen onder druk.' Een van de vrouwen kreeg te verstaan dat zij en haar ouders een aangifte niet zouden overleven. Victoria is ook bedreigd: 'Ze zeiden tegen me: "Als je ons aangeeft krijg je hier in Nederland heel veel problemen. Maar terug naar je land kun je dan helemaal niet." Toen was ik wel bang.'

Aangifte

Zowel de bedreigingen als het bezit van valse papieren weerhielden de vrouwen van het doen van aangifte. De bende had, heel klassiek, de vrouwen wijsgemaakt dat de Nederlandse politie even corrupt was als die in de Dominicaanse Republiek. Voor de politie was het daarom moeilijk het vertrouwen van de vrouwen te winnen.

Victoria durfde pas naar de politie te gaan toen ze hulp kreeg van een Antilliaan die langs haar raam was gekomen met een illegale lotto. Hij nam haar op in zijn huis en onderhield haar zodat ze niet meer hoefde te werken. Daarmee haalde hij zich de woede van de señora op zijn hals. 'We kwamen haar een keer tegen in een winkelcentrum. Dat is een gigantische ruzie geworden.' Deze jongen stimuleerde Victoria om naar de politie te gaan. 'Ik wou dat niet uit angst voor de kinderen van mijn collega's. Ik had zelf wel geen kinderen maar veel meisjes hadden er drie of vier. De meeste vrouwen kwamen uit arme families en hadden minder mogelijkheden dan ik.'

Kort nadat Victoria met de politie had gepraat, lag er een dreigbrief op haar deurmat. Over de inhoud wilde zij alleen kwijt dat het 'muy mal' (heel erg) was. Via de telefoon had een man er aan toegevoegd dat ze haar 'hersens zouden inslaan'. De bende dacht dat Victoria de zaak bij de politie aan het rollen had gebracht.

Victoria beweerde nadrukkelijk dat dat niet het geval was. Wie dat wel had gedaan, wist ze niet.

Lang niet alle slachtoffers die boven water zijn gekomen hebben aangifte gedaan. De politie was er ook niet op uit om een hoog aantal aangiftes te scoren. Wel hoopte men op voldoende overtuigende verklaringen. Bij beëindiging van het onderzoek kon de politie bogen op tien harde aangiftes.

De vrouwen die zo moedig waren geweest om naar de politie te stappen, kwamen in een groot isolement. Dat gold ook voor Victoria: 'In principe was mijn relatie met die andere meisjes goed, maar toen ze zagen dat ik niet van plan was de volledige 30.000 gulden af te betalen, veranderde hun houding totaal. Aanvankelijk kookten we gezamenlijk, maar nadat ik voor het eerst met de politie had gepraat moest ik naar de afhaalchinese. Ikzelf nam de andere meisjes ook niet in vertrouwen omdat zij te dicht bij de señora en de haren stonden.'

Toen de bende wist dat Victoria aangifte had gedaan kon ze helemaal de straat niet meer op. 'Heel vervelend, maar zodra je buitenkomt weten ze je te vinden. Behalve met die Antilliaanse vriend had ik geen contact met mensen van buiten. Ik heb nooit een maatschappelijk werkster gezien. Na de aangifte had ik alleen contact met de politie. De andere meisjes mochten namelijk niet weten waar ik woonde.'

Ons eerste gesprek vond plaats op een van haar schuiladressen: een met vier muren omgeven bed. 'Op het politiebureau was het gezelliger. Daar had ik tenminste nog aanspraak aan de agenten', merkte ze cynisch op bij die gelegenheid.

Teneinde Victoria op het spoor te komen schakelde de bende een aanvankelijk argeloze maatschappelijk werkster van een algemene instelling in. De organisatie deed zich voor als familie die naar Victoria op zoek was. Gelukkig onderkende deze maatschappelijk werkster het gevaar tijdig en gaf de verblijfplaats van Victoria niet prijs.

Thuisbankieren

De organisatie heeft zich niet voor niets al deze moeite getroost. Alleen al door het afpakken van prostitutiegelden heeft de bende

schatten verdiend. 'Als iedereen aan het werk was ving de bende binnen een paar uur een paar duizend gulden', vertelde een informant.

De organisatie had voor een aantal vrouwen bij de sociale dienst een uitkering aangevraagd, die de bendeleden weer confisqueerden. De zoon had kans gezien bij de sociale dienst een lening te sluiten voor herinrichtingskosten voor zijn huis. Met dat geld kocht hij vliegtickets om nog meer vrouwen aan het werk te kunnen zetten.

De bendeleden hielden het geld zoveel mogelijk onder elkaar. De in Nederland verblijvende señora organiseerde een spaardepôt dat in de Dominicaanse Republiek bekend staat als de *san*. Met de bedoeling de gewone banken te omzeilen stortten de bendeleden en de 'kunstdochters', hun gelden in dit depôt. Wanneer anderen een bedrag uit de *san* wilden opnemen, bijvoorbeeld voor een lening, moesten ze een extra bijdrage betalen aan de beheerder, de señora. Dit bedrag was afhankelijk van het aantal en de hoogte van de termijnen waarin de opnamen plaatsvonden. Wanneer een deelnemer bijvoorbeeld in tien termijnen een totaalbedrag opnam, diende hij of zij een elfde termijn aan de beheerder te betalen. Dit was op zich goedkoper dan een lening bij een reguliere bank en bovendien kon men zo zwart geld investeren. Althans, dat gold voor de bendeleden. Voor de enkele 'kunstdochters' die gedwongen werden aan de *san* deel te nemen lag dat anders. De zogenaamde schuld van zo'n 30.000 gulden werd gepresenteerd als een bedrag dat aan de *san* moest worden betaald. Dat betekende dat ze over dat bedrag nog eens tien procent rente moesten betalen. Een enkeling moest zelfs 50% rente afdragen. Hoe langer ze wachtten met het aflossen van de schuld, hoe meer rente ze verschuldigd waren. Dit 'thuisbankieren' ofwel woekeren vormde een aardige bijverdienste voor de bende. Van Loon en Kroos van het onderzoeksteam van de politie: 'Waarschijnlijk zijn grote sommen doorgesluisd naar de Dominicaanse Republiek. Wij denken dat we maar een klein gedeelte van al dat geld boven water hebben gekregen. Bij huiszoekingen bleek dat ze in Nederland niet op grote voet leefden. Ze zaten met zijn vieren op een flatje. Maar de echte dochter van de señora was wel iedere avond in het casino te

vinden. Was zij gokverslaafd of was zij bezig de revenuen van de organisatie wit te wassen? De truc is bekend: met zwart geld koopt men fiches in het casino die men niet vergokt maar inwisselt tegen geld dat vervolgens voor 'legale gokwinst' kan doorgaan.'

Van Loon en Kroos: 'Als we rekenen dat ze bedragen van twintig-, dertig-, soms wel vijftigduizend gulden van een vrouw vroegen – en het ging om heel veel vrouwen – en we tellen daar ook nog het geld bij dat ze zogenaamd hebben voorgeschoten voor kleding en reisgeld, plus de rente, dan komen we minimaal op een bedrag met zes nullen.' Dat gigantische bedrag werd vergaard door de verdiensten van de vrouwen in beslag te nemen voor de afbetaling van de zogenaamde schuld, door ze geld af te troggelen voor bijvoorbeeld kleding, uit inkomsten uit de *san*, uit de uitkeringen van de 'kunstdochters' die de bende inpikte en uit de uitkeringen voor de bendeleden zelf.

Actie Kruistocht

De politie, geïnspireerd door een naam van een van de kunstfamilies, noemde de zaak van de señoras 'Kruistocht'. Tijdens het onderzoek ging de politie niet alleen af op de massale tweelingen-aanmaak, maar ook op geruchten uit de prostitutiewereld. Deze aandacht voor signalen uit het veld betekende een revolutionaire aanpak. Voorheen waren vrouwenhandelzaken niet op netwerkonderzoek maar alleen op aangiftes gebaseerd. De informatie uit de omgeving vond men van ondergeschikt belang.

Van Loon en Kroos die in de periode van deze 'Kruistocht'-zaak in Rotterdam de nieuwe aanpak initieerden: 'Tot voor kort wachtten we op een aangifte en dan pas schakelden we de officier van justitie in. We hadden wel zaken maar die kwamen door gebrekkige bewijzen meestal niet rond. Tussen "Kruistocht" en de vorige vrouwenhandelzaak die we in Rotterdam hebben behandeld zit vijftien jaar. Vrouwenhandel zit bewijstechnisch tussen verkrachting en drugshandel in. Voor verkrachting, evenals voor vrouwenhandel, hebben wij een aangifte nodig. Bij drugszaken daarentegen werken we nooit met aangiftes. Verslaafden geven namelijk hun dealers niet aan. Dan zijn we volledig aangewezen op de informatie uit de omgeving. Bij "Kruistocht" hebben we zowel met

aangiftes als met anonieme bronnen gewerkt.’ ‘Kruistocht’ was het eerste grote onderzoek naar vrouwenhandel en tot 1990 de grootste zaak die ooit in Europa heeft gespeeld. In de tijd dat ‘Kruistocht’ werd afgerond vermoedde niemand dat zich een paar maanden later een nog grotere zaak zou aandienen: de zaak van de Bende van de Miljardair, die in een volgend hoofdstuk aan de orde komt. Bij de zaak van de Miljardair waren vele landen betrokken. ‘Kruistocht’ was daarentegen een louter Dominicaans-Nederlandse aangelegenheid. Er waren ook geen connecties met andere zaken, behalve dat een van de ‘kunstmoeders’ een relatie had met een jurist, te weten de ‘consiglieri’ uit de zaak van de Colombiaan die Ana en Marcia naar Nederland had gehaald. De inzet van de politie tijdens ‘Kruistocht’ was gigantisch. In de drukste fase van het onderzoek waren twintig rechercheurs in touw die tijdens de huiszoekingen ondersteuning kregen van veertig geuniformeerde agenten. Een deel van het politiebureau was speciaal voor deze zaak ingericht. De muren waren behangen met foto’s van de bendeleden en schema’s van de samenhang tussen de kunstfamilies. Er werd samengewerkt met politiekorpsen uit andere steden en er was bovendien een onderzoeksteam naar de Dominicaanse Republiek gereisd. Daar mochten echter geen arrestaties worden verricht want er is geen uitleveringsverdrag tussen de Dominicaanse Republiek en Nederland. ‘De zaak heeft, dun bemeten, minstens een miljoen gekost’, aldus de twee politiemannen. ‘Daar komen nog bedragen bij voor de rekening van de diverse ministeries, zoals de kosten voor de tolken. Zodra het gerechtelijk vooronderzoek is geopend, valt het onder justitiële financiën. We kunnen niet altijd zoveel geld uittrekken voor vrouwenhandel. Er is ook geld nodig voor milieu-criminaliteit en andere zaken. Alleen al bij de zedenpolitie verrichten we vele arrestaties per jaar. Als we al dat geld zouden besteden aan vrouwenhandelzaken, hebben we als zedenpolitie niets meer over voor aangiftes van verkrachting en dergelijke.’

De rechtszaak

Het politie-onderzoek leidde in oktober 1989 tot een geruchtmakende rechtszaak, waarin de bendeleden werden veroordeeld tot

gevangenisstraffen van twee tot drie jaar. Dit gebeurde onder veel geroezemoes op de publieke tribune die bijna geheel door Dominicaansen was bezet. Om de beurt pasten de dames op de kinderen die speelden in een op de trappen van het gerechtsgebouw geïmproviseerd kinderdagverblijf.

De zoon voerde een ware show op voor de tribune achter hem. Hij zat steeds achterstevoren op zijn stoel en probeerde met zijn onverschillige houding indruk te maken op de rechter.

Rechter: ‘Wat deed u voor de kost?’

Zoon: ‘Ik zat in voorarrest, de staat onderhield mij. Daarvoor hielp ik tegen betaling de meisjes met verhuizen. Ik scharrelde er wat bij. Bovendien kreeg ik geld van de sociale dienst.’

Rechter, doelend op de reis van het politieteam: ‘U ging ook enkele malen naar de Dominicaanse Republiek en wij weten hoe duur die reizen zijn.’ Zoon: ‘Ik deed dat van het geld dat ik in bewaring had gekregen.’

Rechter: ‘Geld van prostituées?’

Zoon: ‘Dat kan ik niet *en public* zeggen uit respect voor u en de keurige getrouwde dames in de zaal.’

Grote hilariteit op de publieke tribune.

Rechter: ‘Was dat geld afkomstig uit de prostitutie?’

Zoon: ‘Als u het logisch bekijkt moet je die conclusie trekken.’

Rechter: ‘Heeft u de vrouwen gezegd dat er geen ander werk was dan prostitutie?’

Zoon: ‘Ik heb in het algemeen opgemerkt dat alle vrouwen in de prostitutie werken.’

De rechter vroeg de zoon naar de vrouw die in het struikgewas was achtergelaten: ‘U heeft een vrouw zonder kleren in een bosje laten zitten?’ Zoon: ‘U moet het niet hebben over een bos, de mensen schrikken zich dan rot. Het waren maar struikjes.’

Zijn moeder, de señora, greep tijdens het proces de kans zich te verdedigen: ‘Mijn zus in de Dominicaanse Republiek levert tickets op de pof. Zij is een pientere vrouw. Die vrouwen beschuldigen me vals. Ze liegen uit jaloezie omdat ik rustig van de *san* kan leven. Een van die meisjes had een diploma als naaister. Als zodanig had ze ook aan de slag gekund.’

De señora ontkende tijdens het proces de vrouwen bedreigd te

hebben. Ze was tenslotte zelf ook moeder.

Rechter: 'U heeft veel bezittingen in de Dominicaanse Republiek.' Op de publieke tribune zong het rond: 'Gekocht van ons geld.' Er is nog geprobeerd de groep van de señoras te veroordelen wegens het deelnemen aan een misdadige organisatie, artikel 140 Wetboek van Strafrecht. Dat is niet gelukt want 'een familie is geen organisatie'. Een zwak argument: de top van de organisatie had weliswaar familiebanden maar dat geldt ook voor bepaalde takken van de Italiaanse mafia.

De zoon heeft vanuit de gevangenis nog van zich laten horen met een protest tegen het intrekken van zijn verlofregeling. Dat was zijn straf voor de dreigbrieven die hij vanuit de gevangenis zou hebben geschreven.

Toen de leiders van de organisatie veilig opgesloten zaten, pakten enkele 'kunstdochters' hun prostitutiewerk weer op. Een hulpverleenster van de Stichting tegen Vrouwenhandel: 'Een van hen deed dat om haar broers en zussen af en toe wat geld te kunnen sturen. Wat moest ze haar familie anders vertellen? Bovendien was prostitutie het enige vak dat ze in Nederland had geleerd.'

Victoria heeft nog heel lang last gehad van een op reëel gevaar gebaseerde straatangst, maar dat is nu over. Ze heeft een baan en een zelfstandige verblijfsvergunning. Ze is nooit meer in de prostitutie gegaan.

Een enkele keer sprak ze op mijn antwoordapparaat de tijdloze tekst in: 'tengo problemas' (ik heb problemen). Die 'problemas' betroffen vooral haar huwelijk met een man die het weinige geld dat zij inbracht verbraste. Uiteindelijk maakte ze zelf een eind aan haar 'problemas' door van haar spilzuchtige echtgenoot te scheiden.

Een van de 'kunstdochters' heeft de familietraditie op geheel eigen wijze voortgezet. Mary, de vrouw die de zwangere Conchita naar seksclubs in het noorden van het land had gebracht, was namelijk ook een 'kunstdochter'. Conchita: 'Mary had een gefingeerde moeder, een "kunstmoeder" zoals jij dat noemt, plus vijf "kunstzussen". Mary zelf had geen "kunstdochters", daar was zij te jong voor. Je moet een bepaalde leeftijd hebben om dat te kunnen uithalen: in 1987 mochten kinderen die van de optieverklaring ge-

bruik wilden maken niet ouder zijn dan 21. Er zijn echter vrouwen die op papier 21 of 19 zijn maar in werkelijkheid een jaar of veertig zijn. De vriendinnen van Mary wilden wel "kunstmoeder" worden, maar dat gaat nu veel moeilijker omdat de politie niet meer zit te slapen en de zaken goed onderzoekt.'

Nog steeds melden zich voormalige 'kunstdochters' bij de Stichting tegen Vrouwenhandel. Een van hen was Clarita. Zij moest haar uitkering van de sociale dienst afdragen aan haar 'kunstmoeder'. Bovendien moest Clarita leningen aflossen die haar zogenaamde moeder op haar naam had afgesloten. Clarita was doodsbang voor deze vrouw omdat ze twee mannen zou hebben vermoord. Zij durfde dan ook geen aangifte te doen. Bovendien wist Clarita dat degenen die destijds wel aangifte hadden gedaan in moeilijkheden waren gekomen. 'Zij zijn zeer geïsoleerd geraakt en werden door de andere meisjes verantwoordelijk gesteld voor veel ellende. Mij niet gezien.' Clarita ging liever terug naar de Dominicaanse Republiek.

Het is niet bekend of Clarita's 'kunstmoeder' een van de vele vrijgelaten 'kunstmoeders' uit de organisatie van de señoras was of een particulier die voor zichzelf een handeltje in familierelaties had opgezet. Buiten de organisatie van de señoras zijn er met de truc van de optieverklaringen nog meer vrouwen naar Nederland gehaald. Alleen al in Rotterdam waren in 1987 zo'n 450 optieverklaringen getekend. Behalve 'kunstdochters' komen er incidenteel 'kunstzonen' op de proppen. Om te kunnen bewijzen dat een jongere een echte of een 'kunsttelg' is, gaat men in sommige gemeentes zo ver de kinderen op basis van vrijwilligheid een bloedtest te laten afnemen.

We schrijven 1992. De bende is weer vrij. Het gerucht gaat dat de señora zich na haar vrijlating op de huwelijksmarkt heeft geworpen. 'Ze zoekt nu meisjes op Aruba die ze met Nederlanders laat trouwen. Ondertussen trekt ze als vanouds van de sociale dienst', aldus de Colombiaanse Josefina die haar contacten in het circuit warm houdt.

Misbruik van optieverklaringen is de kop ingedrukt, maar er is nog een andere manier om te frauderen met relaties met kinderen: via 'kunststerkenningen'. Een man met de Nederlandse nationaliteit

kan moeiteloos een buitenlands meisje als zijn eigen kind erkennen en haar vervolgens in de prostitutie aan het werk zetten. In landen als de Dominicaanse Republiek houdt de overheid de geboorteregisters niet nauwkeurig bij. Een vals geboortebewijs is snel geregeld. Op 9 juli 1992 kwam deze truc met het 'kunstvaderschap' in de openbaarheid. Bennink en De Winter van de Rotterdamse vreemdelingendienst: 'Een normaal mens denkt er niet aan zoiets te doen, maar mensenhandelaren zijn constant op zoek naar nieuwe wegen.'

Griekenland, bakermat van de exotische danscultuur

Op het podium danst een slank, zwaar opgemaakt meisje. Op de klanken van reggaemuziek trekt zij langzaam haar kleren uit waarna zij het toneel afloopt. Een bus giechelende toeristen blijft zitten wachten op haar volgende act: het schrijven van *Groeten uit Amsterdam* met het onderlijf.

Iedere zichzelf respecterende seksclub heeft tegenwoordig zo'n dans- of striptease-act. Het is echter moeilijk om goede stripteasedanseressen te vinden. De meeste seksbazen zetten bij gebrek aan beter hun eigen werkneemsters in voor shows. Aangezien er zelden extra verdiensten tegenover staan, voelen Nederlandse prostituees daar in de regel weinig voor.

Artiestenbureaus voor de seksbusiness zien een gat in de markt: zij leveren goedkope, ongeschoolde arbeidskrachten uit het buitenland. In deze branche opereren ook gespecialiseerde impresario's die professionele danseressen leveren met bijzondere vaardigheden zoals dat schrijven met het onderlichaam. De vrouw die de 'groeten uit Amsterdam'-truc opvoert is een Joegoslavische, aldus de portier van het sekstheater. 'Er werkt ook een Colombiaanse.' Meer wil hij niet kwijt.

Waarschijnlijk werken deze 'culturele danseressen' op een artiestenvisum. De Nederlandse overheid geeft die af in het kader van de arbeidsmarktpolitiek. Er zijn immers weinig of geen Nederlandse stripteasedanseressen bij arbeidsbureaus ingeschreven. Een vergelijkbare redenering ligt ten grondslag aan het inhuren van bijvoorbeeld Poolse verpleegkundigen bij een tekort aan Nederlandse krachten.

De contracten die de impresario's voor de danseressen afsluiten onttrekken zich aan iedere controle, wat de weg opent naar misbruik voor prostitutiedoeleinden. Een aantal van deze geïmpor-